

DUBIUM XLIII.

Ad quem spectet exequi testamentum, quando nominati exequatores acceptare nolunt, vel testator nullum nominavit exequitorem.

Sic prima conclusio. Nullo exequitore à testatore nominato, tunc hæredi competit exequio testatorum, etiam quoad legata pia. Patet ex 3. de test. & temp. 7. tit. 10. part. 6. & ratio est, quia ad hæredem habetur l. 7. tit. 10. part. 6. & ratio est, quia ad hæredem spectat principaliter implere voluntatem defundi; iniipit enim transire omnia iura, actiones, & bona defundi, & dicitur eadem persona cum defundi, ut optimè Anch. c. 3. de testam. num. 3. ergo quando testator nullum designavit exequitorem, non abusivum hoc officium ab haec de. Sic Covarr. c. 3. de testam. num. 3. Greg. Lopez l. 1. vers. 1. Sic Rosel. testam. 15. num. 5. Idem Dominicus ex s. Jane. Unde inferunt Calder. Francis. & Dominicus ibi, quod si testator signavit quatuor exequatores cum clausula, ut omnes, vel major pars cum Joanne, qui est unus ex ipsis quatuor, distributum, mortui sunt duo, vel superest Joannes cum alio, poterunt hoc distribuire, propter rationem hujus textus; quia tam in duobus, quam in pluribus intelligitur.

Hinc fit, quod in hoc casu, si haeres non sit negligens, Episcopus non se intromit. Sic Gregor. Lopez l. 7. tit. 10. part. 6. vers. 1. hæredore. Si vero haeres implore nolit, tunc Episcopus erit exequitor. Si habetur ex l. 7.

Nota ab hac conclusione excipi, nisi legatum hat in redemptionem captivorum, tunc nullo exequitor nominato, ad Episcopum pertinent exequio. Anch. de Eccles. titulus, s. quis edificat, & s. pro redemp. & l. 5. tit. 10. part. 6. Sic Greg. Lopez dist. l. 1. vers. en la verdad, & dist. l. 5. Covarr. & Matienzo proxime citati.

Cui vero Episcopo hoc incumbat, nempe an Episcopo domicili testatoris, vel loci, ubi obiit, vel ubi habet bona, confule l. 3. tit. 10. part. 6. & ibi Greg. Lopez vers. 6. agat.

Secunda nota, quod si testator designavit exequitorem, ille praefertur Episcopo, ut l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Immo præterius aleti privilegio a Papa, & possit recipere reliqua ad pias causas. Sic Joan. And. quem refert ac sequitur Gregor. Lopez dist. l. 5. vers. se non sennala.

Secunda conclusio. Rupto testamento ex causa exhortationis, vel prætoris conservatur datio exequitorum testamenti, sicut & tueretur. Sic Bart. quem refert, ac sequitur Padilla l. 1. ff. de legat. 2. ff. 30.

Tertia conclusio. Quando exequatores nominati per testatorum acceptare nolunt officium, prout possunt nolle, ut diximus, tunc Episcopus est exequitor. Hanc videtur expresse tenere Sylvest. testam. 2. g. 2. dist. 1. Armil. verba exequitorum, num. 25. Tabern. ibi, qu. 15. s. Angel. ibi num. 21. ubi dicunt, quod si Religiosus nominetur exequitor testamenti, & revocet licentiam Prelatus, exequitor aliis exequitorum deputatus à testatore: quod si non fit talius, exequitur Episcopus. Idem videtur expresse tenere Sylvest. ibi, qu. 15. dist. 5. & D. Anton. 3. part. tit. 10. c. 3. s. 9. ubi dicunt, quod quando exequitor est absens in remotis, exequitor sicut, quod si non habeat focium, exequitor Episcopus, & Anch. c. Religiosus. de testam. in 6. num. 2. ubi dicunt, quod si testator alignet eum, qui esse nequit, vel est obiit, exequitor Episcopus.

DUBIUM LXIV.

An quando plures testamenti exequatores nominati sunt, possit unus sine alio exequi.

Sic prima conclusio. Pluribus exequitoribus similes datis, non videtur dati in solidum, nisi testator aliud expresserit; & sic non poterit unius exequi, vel eligere, vel vendere sine alio. Sic colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. & c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Modus tamen est limitatio.

Prima est, nisi distributio sit certa, ut si testator certam rem iussi distributi certa persona, tunc enim potest quilibet illorum exequi: vel si iussi testator dari eadem tali pauperi, quia cum in hoc nullum requiratur arbitrium, sed fit mera facti exequio, non refert per quem fiat. Sic Bald. Butrigarius, Greg. Lopez, & Franc. ibi, qui dicit hoc esse verum, licet alter exequitor prohibetur.

Secondaria limitatio est, nisi aliquis illorum exequitorum nollet exequi, vel obiret, vel esset inremotis, tunc enim in favore testatoris, ne differtur implementum eius voluntatis, statutum est, ut possint aliis exequitorum exequi. Sic habetur expresse dist. c. Religiosus, s. Jane. Et limitatur ibi, nisi testator aliud expresserit; & tenet ibi gloss. Francus, & omnes, Sylvest. testam. 2. qu. 5. dist. 1. Armil. verba exequitorum, num. 5. Tabern. qu. 3. Angel. num. 5. & 6. Rosel. testam. 3. num. 5. ad idem est l. 6. tit. 10. part. 6. ubi vicit illa lex, si iudeo non pudent, & non quieren-

ter, deve valer lo que hizieren, lo dos, & el uno: que les intelligenda est juxta disposita dict. s. Jane, unde dum dicit, non pudent, debet intelligi de impedimento non modici temporis, ut probatur in dict. s. Jane, ibi, n. minima diffiri. Sic Greg. Lopez ibi, vers. no pudent. & Covarr. c. 3. de testam. num. 4.

Nota primò, quod hoc procedit, sive sint duo infiniti exequatores, sive plures; licet enim textus singulariter loqui videatur, dicens alio impedito, &c. at clarè videtur vulne, quod licet sint plures duobus, tunc unus solus, ceteris impeditis, vel nobilenter, possit exequi; quia ratione textus ibi, non voluntatem testatoris, concludit generaliter in omnibus. Idem textus expresse dicit pluribus. Sic l. 6. tit. 10. part. 6. Francis referens Calderianum dict. s. Jane, num. 5. Rosel. testam. 15. num. 5. Idem Dominicus ex s. Jane. Unde inferunt Calder. Francis. & Dominicus ibi, quod si testator signavit quatuor exequatores cum clausula, ut omnes, vel major pars cum Joanne, qui est unus ex ipsis quatuor, distributum, mortui sunt duo, vel superest Joannes cum alio, poterunt hoc distribuire, propter rationem hujus textus; quia tam in duobus, quam in pluribus intelligitur.

Secunda nota, quod in casu distantiae magnæ aliquis ex dictis exequitoribus, non oportet illum citare; si vero non multum distaret, esset vocandus; & si termino scilicet non veniret, procedent exeteri. Sic glossa dict. c. Religiosus, vers. in remoti, Francis ibi, s. Jane, num. 4. Sylvest. Taberna Angel. Armil. proxime citata.

Tertià nota, quod si in hoc casu absentia magna exequitorum non est alius exequitor, nec testator aliud providit, exequetur Episcopus, nec inabilitate compulsioni absens. Sic Sylvest. testam. 2. qu. 3. dist. 5. Francis dict. s. Jane, num. 4. D. Anton. 3. part. tit. 20. cap. 3. s. 9.

Notum quarto, quod illud, nolente altero exequitore, procedit, sive nolit anteacceptatum officium, sive post acceptatum, ut patet ex dict. s. Jane. Unde licet officium exequitorum non sit voluntarium post acceptationem quoad effectum, ut nec possit cogi; & ut alter voluntarium quoad hunc effectum, quod alio nolente potest aliis exequi. Sic Francis ex s. Jane, n. 2. & Deebis. ibi, & num. 3. dicit Francis. eum cum Dominico ibi, quod in quantum dicit ille textus, ut alter possit liberè, intelligitur, id est non expectata revisione absentis, vel voluntate nolentis, nec est necessaria requisita anterioris, vel consensu.

Quinta ex dictis inferitur, quod in dubio pluribus exequitoribus nominatis, non videtur dati in solidum, sed ut censeantur dati in solidum, oportet à testatore exprimi. Sic colligit ex adductis textibus, & Doctribus in prima conclusione, & tenet Francis dict. s. Jane, n. 20.

Sexto inferitur, quod uno exequitore mortuo, vel abiente, vel nolente, Episcopus non potest se, vel alium substituere. Ratio quia Episcopus negligenter, vel malitiam exequitorum supplice potest, sed non hæc impedimenta, cum iam dict. s. Jane, cautum sit, quid tunc fieri debeat. Sic Francis ibi, num. 4. Anch. ibi, num. 6. Baldus, quem refert, & lequitur Greg. Lopez l. 6. tit. 10. part. 6. vers. no pudent.

Secunda conclusio. Quando plures exequatores non sunt instituti simpliciter, sed cum aliqua limitatione, licet ut unus sine alio non exequatur, tunc etiam in dictis casibus, scilicet quando alter obiit, vel non vult, vel longè distat, non potest alius exequi: sed servandum est, quod ordinavit testator. Patet ex dict. c. Religiosus, s. Jane, qu. 15. dist. 5. & D. Anton. 3. part. tit. 10. c. 3. s. 9. ubi dicunt, quod quando exequitor est absens in remotis, exequitor sicut, quod si non habeat focium, exequitor Episcopus, & Anch. c. Religiosus. de testam. in 6. num. 2. ubi dicunt, quod si testator alignet eum, qui esse nequit, vel est obiit, exequitor Episcopus.

Dubium tamen est limitatio.

Prima est, nisi distributio sit certa, ut si testator

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric. Anton. Gomez l. 38. Tabern. num. 6. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 12. gloss. 3. num. 3.

Secunda est, nisi exequitorum deputatus à testatore

Colligit ex c. Religiosus, de testam. in 6. s. Jane, & tenet ibi Francis. num. 5. idem habetur l. 6. tit. 10. part. 6. ibique Greg. Lopez vers. totos, Baldus, & Butrigarius l. nulli, C. de Episc. & Cleric

Potest exequitor venders, & exequi certa in testamento contenta ante additionem hereditatis, immo ipso nesciente; si vera haeres est proximus, debet per iudicem ipsi intimatus, ut intra certum tempus aedat; & eo tempore clapo, potest exequi. Sic Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. n. 16. junio num. 50. Ad idem eis expelsi Greg. Lop. l. 6. tit. 12. part. 6. vers. sola, quem sequitur Burgos de Paz l. 3. Tarr. 1. p. 955. ubi uterque hac dicit, licet attenta lege Regni legata non pendeant ab additione hereditatis, & lic videatur, quod ante aditam hereditatem possit exequitor exequi: at placet, quod de iudicis praecepto heredi notificetur, ut intra certum tempus aedat, vel repudiet (potest enim exequitor de iudicis praecepto compellere hereditem ad hoc) ut sic sine hereditate detrimento exequio procedat; & si intra tale tempus nolit adire, legata mittetur exequitione.

17 Tertia sententia probabilior debet posse vendere, & exequi ante aditam hereditatem. Probatur, qui ideo de iure communii non poterat, quia aditam hereditatis necessaria erat ad firmatum contentorum in testamento, sed attento iure regio jam non est nec essetaria: ergo. Et confirmatur fortissime, quia etiam iure communii exequitores poterant, & debebant exequi legati ante additionem hereditatis, eo quod ad valorem horum legatorum non requireretur aditio hereditatis, ut bene Peralta l. omnia, s. de legat. 2. n. 3. Pend. de Caffro l. cum guidam, in fine, ff. de legat. 2. Ansch. dict. num. 10. Covarr. & Raynaldi, s. 3. de testam. n. 11. usq. regia. Ergo cum attento iure regio ad firmatum quorundam contentorum in testamento non requiratur aditio hereditatis, idem erit in quibuscumque legatis, licet ut possint ante aditam hereditatem exequitione mandari. Sic Tello l. 32. Tarr. n. 7. & 8. Azco. l. 6. tit. 4. lib. 5. nova recop. n. 1.

18 Altera difficultas est, an ante banc additionem teneatur exequitor requirere heredem, vel possit eo irrequiro. vendere.

19 Et quidem iure communii attento videbatur dicendum esse requirementum heredem, ut optime explicat, & probat Bart. l. alio, ff. de aliament. & cib. legat. num. 16. 17. & 18. Anch. c. finali, num. 10. de testam. in 6. Ruiuus. & Parcif. quis refert, ac sequitur Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 22.

20 Hoc tamen limitandum est primo, nisi haeres effugiat praesentiam exequitoris. Sic Bald. Alex. Aret. quoque refert, ac sequitur Matienzo ibi. 22. Secundo limitandum est, quod exequitor indigeret hereditis informationem, vel sua voluntatis exploratione, secus si ea non impingat. Sic Baldus, quem refert, ac sequitur Matienzo num. 24. & Anch. quem ibi refert Azevedo lib. 5. recop. tit. 4. l. 6. num. 2. 2. Greg. Lop. 1. vers. quod. tit. 10. p. 6. Tertio est limitandum, nisi pupillus est haeres, & tutor exequitor; tunc enim non tenetur requirere pupillum ad vendendum. Sic Alex. Greg. Lopez ibi. Matienzo num. 25.

21 Majus autem dubium est, an hodie flante iure regio, nempe l. 1. tit. 4. lib. 5. recop., quo cavetur, ut addito hereditatis necessaria non sit ad valorem contentorum in testamento, si necessaria hereditem requirere: nam Anton. Gomez, qui post hoc ius regium scripti, licet ejus non fecerit mentionem, tom. 1. var. c. 12. num. 12, dicit debere prius requirere, & heredem monere, qualiter, & in quibus bonis, & quo modo, & qua forma melius fiat exequio voluntatis defundi.

22 Sed melius Matienzo num. 26. dicit non exigere requirementum hereditatis, & hoc praeferunt, quando haeres est absens: & probatur ex dictis, nam si exequitor potest vendere, & exequi ante additionem hereditatis, quia haeres; ergo non tenetur requirere heredem.

23 Advertit tamen optimè Matienzo ibi. num. 28. quod licet exequitor hoc possit facere, at emptor, ne umquam pati possit controvertere ab herede, hereditem requireat, & si teneretur, mediante iudice cogat, ut ratificare venditionem sibi ab exequitor fadat, quod iure facete potest; & refert ibi multis.

D U B I U M X L V I I .

An invito haerede possit exequitor testamenti solvere legata, & debita defuncti, vel bac sint ab haerede prestanda.

1 St prima conclusio. Exequitori testamenti incumbit solvere legata in testamento contenta. Probatur ex l. 2. tit. 10. p. 6. ubi sic dicitur: *Poderio en los testamentarios de entregar las mandatos*. Item, quia verba commissionis ipsi datas hoc significant, quae hac else solent; & ad implementum omnia contenta in hoc meo testamento, designo in meos testamentarios, &c. sic colligitur ex Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. initio, ubi ait, ideo testamentarios dici solere Hispani cabeculares, quia ante omnia debent legata solvere, antequam heredes bona capiant, & num. 32. ubi dicti possit conveniri exequitoris a legatariis, ut legata solvant. Et Navarr. in omnibus summis, cap. 25. num. 65. dicit peccare mortaliter exequitorum, si non sol-

vat legata, praesertim pia: & Navarr. lib. 3. de restitut. r. 4. num. 165. 166. dicit teneri exequitorem solvere legata. Ad idem est Anton. Gomez. tom. 1. var. c. 12. num. 12. ubi dicit, quod legatarius potest convenire haeredem pro legato solvendo, & sumiter exequitorem, ut petat, & exigat ab haerede, vel perciptiat ex hereditate, & solvat, sive aliquod commodum relinquatur executori, sive non; quia licet nihil sibi solvatur, sat est acceptare officium, ut ad hoc retenatur: & num. 19. dicit, quod licet nequeat legatarius propria auctoritate occupare legatum, l. nos s. d. b. 1. c. 2. legat. At si talis legatarius est exequitor testamenti, pollex rem legatam propria auctoritate occupare, quia sicut tacite habet licentiam occupandi, ut alii solvat, ita & sibi: & refert idem dientes Baldum, & Faustum de Caffro ea l. nos s. d. dubium, quod etiam ait Gregor. Lop. c. 12. 2. ref. o. dar.

2 Secunda conclusio: Solvere etiam debita pertinet ad executorem; debita (inquit) defundi. Matienzo eo n. 1. Navarr. & Navarr. proximi citati, quod intelliguntur de debitis, quae juber testator solvi; quia officium testamenti tamen tantum exequi contenta in testamento, alia autem debita haeredis erit solvere. Sic docti Jurisperiti. Si autem alius sit haeres, & alius utilituariorum, cui incumbat solvere, contineat Cavar. 2. var. c. 2. num. 4. & alios, quos refert Cendio collecti. 114. ad decretales, n. 4.

3 Tertia conclusio: Quando testator commisit exequitatu, ut exoneret conscientiam suam, vel ut solvat sua debita, tenetur solvere non tantum civilitate debita, id est, quae possunt exigi in foro externo, sed etiam naturaliter debita, id est, quae in solo conscientiae foro debita sunt. Ratio, quia ultraquae vere debita sunt, & utraque ad exoneracionem conscientiae delundunt pertinent. Sic Tello l. 32. Tarr. n. 5. ubi & Caffro. Padill. l. 1. est insular. num. 8. C. de fidicem. Azevedo lib. 5. recop. tit. 4. l. 6. num. 27. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. n. 60. Greg. Lopez l. 1. vers. ep. vero, tit. 10. part. 6. Tertio est limitandum, nisi pupillus est haeres, & tutor exequitor; tunc enim non tenetur requirere pupillum ad vendendum. Sic Alex. Greg. Lopez ibi. Matienzo num. 25.

4 Nota, quod si testator jubet aliquam quantitatatem ab exequitoribus cogari pauperibus pro malè ablatis, quorum dominus est ignotus, si ea sint per ultoram acquisitionis, dicunt aliqui non posse exequitorum, quam Episcopum nominare. Sic Dominicus confit. 20. Cavar. cap. 3. de testam. num. 2. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. n. 60. Greg. Lopez l. 1. vers. ep. vero, tit. 10. part. 6. Tertio est limitandum, nisi pupillus est haeres, & tutor exequitor; tunc enim non tenetur requirere pupillum ad vendendum. Sic Alex. Greg. Lopez ibi. Matienzo num. 25.

5 At hoc minus verum est; nec id probatur eo textu,

non enim est ibi terminus de quibuscumque usurariis, sed

tantum de manifestis, nec dicitur ibi, quod redditio non

posset fieri nisi ordinario: immo potius significatur contra

rum, quod scilicet ipsi ulturarii per se, aut per suos ex

equitores ulturas omnes relinquent, & in defectum eorum,

ad quos pertinet restituere, datur actio ordinario. Sic Ma

riena q. 3. de rest. causa 10. in fine, & Navar. c. 17. n. 92.

in omnibus summis, cum multis aliis, tantum dicit per illum textum ipsi Episcopum per sua statuta reservari*ibili* restitucionem incertorum ulturiorum manifestorum.

6 Secundo nota, quod si debita incerta non sit per

ulturas acquista, sed alia via iniuste acquista, tunc dicunt

ibid. Cavar. Matienzo, & Greg. Lopez, quod si tantum con

sistit de malè ablatis ex testantibus conscientie, tunc restitu

tio potest per suum exequitorum fieri: si vero aliunde conseruatur in iudicio, vel extra, debet fieri cum consilio Epi

copi; & per hoc conciliant opiniones diversas, aliam

(inquit) dicentes restitucionem incertorum esse facien

dam cum consilio Episcopi; aliam dicentes non requiri

tales consilium. Sed multo verius est in neutrō catu requi

rales consilium Episcopi, cum id nulla ratione, nec iure

probetur.

7 Quarta conclusio: Exequitor testamentarius non po

tet propriā auctoritate capere rem legatam, ut tradat le

gatario, invito, & contradicente haerede, sed oportet, ut

sibi tradatur; quia non potest per vim expellere haeredem

a possessione: at haerede non resistente, potest. Ultraque

partes colliguntur ex l. 2. tit. 10. p. 6. hacten potius collig

itur ex initio, ubi sic dicitur: *Poderio en los testamentarios de entregar las mandatos*; prior vero pars colligitur ex iis,

qua subdit lex, puden procurat, & demandar las cosas. Et sic

tenet Greg. Lopez ibi. vers. e. dar; & dicitur sic conciliari sen

tentias contrarias, alteram non posse exequitorum propri

auctoritatis capere rem legatam; alteram vero posse.

8 Hinc inferunt non exculari exequitorum a peccato

mortalium non impletum testamentum, ex eo quod non po

tent; quia contradicit haeres, quia tenetur intimare hoc E

piscopi, ut cogat. Sic Sylvestris testamentarium 2. q. 9. D. Anton.

3. p. 10. c. 1. s. 12.

D U B I U M X L V I I I .

An exequitor possit agere adversus haeredes, vel alios haereditatis debitores, ut tradant bona ad exequendam testamentum.

9 Si conclusio. Si est mixtus exequitor, cui scilicet vel ipsius legatus, vel totum legatum competit, etiam cum onere restitutio, agere potest adversus quemcumque possit, si vero non est mixtus, sed simplex exequitor, tunc agere potest, si haec facultas exprimitur.

10 Prudentia tamen conclusio intelligenda est, quod estate

flamentum est meritus exequitor; nam si simul habet adiunctam aliquam administrationem, debetur ratione illius competens salarium, ut bene docet Sebor. de rationibus, c. 27. num. 47, quod etiam dicunt a fornoi auctores primi sententia, qui absunt aferunt illi debet.

D U B I U M L.

Quod tempus habeat executor testamenti, vel haeres ad exequendum testamentum.

11 Ac in re certum est, quod si testator preficit tempus, id est, tempus regum est, sive longus, sive brevis, quia iure facilius est, ut haec tradere ad exequationem facilius. Patet ex l. 4. tit. 10. part. 6. & ibi Greg. Lopez, vers. no. ha. Inne. & Span. quos refert, & sequitur Sylvestris, testamentum 2. q. 5. tit. 2. contra Hispanos, quem ibi refert, dicentes, quod etiam in reliquo calibus agit iure canico, licet non civili. Sed nostrum conglomatum ultra dictos auctores tenent etiam Armilli, verbo exequitor, n. 6. Tab. ibi. q. 6. Angel. u. 15. D. Ant. 3. p. 10. c. 3. s. 1. 9. Cavar. c. Joannes, de testam. n. 5. Matienzo multos alios referens lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 28. & communis sententia.

12 Nota, quod expensas, quas fecerit exequitor in exequendo res, & iudicis haereditarios ad peragendum exequionem, potest iustificare in bonis defundi secundum invenitum in ipsius utilitatem eas facit. Sic Arch. Jean. And. Domini. Francis. & fidelis, de testam. in 6. Parisius conf. 26. num. 18. 1. 4. Cavar. c. Joannes, in p. 6. Matienzo taglio l. 1. num. 19. Bald. 1. id quod pauperibus, in fine C. de Epis. & clara.

D U B I U M X L I X .

An executor testamentarius tenetur redder rationem, & factio inventariorum:

13 Respondebit affirmativè: patet ex l. 5. tit. 10. p. 6. & 3. de testam. l. 1. lib. 5. recop. tit. 4. l. 1. 6. num. 21. Matienzo admodum multos alios referens lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 48. ubi multos alios refert; & diecunt Panorm. dicto c. 3. & multis alios, quod potest etiam jubere, ut tempus lego præscriptum non currat exequitor, sed liberari ei exequionem committit, ut cum voluerit, exequatur, & tunc exequio non devolvatur ad Episcopum. Idem Cavar. c. 1. usq. de testam. num. 6. ubi refert pro hoc Baldum, Guelanensem, & Parcif.

14 Sit tota difficultas est, quando testator nullum praefixit terminum. Variae sunt sententiae. Prima dicit omnia iura præsentia terminum exequitoribus testamenti, corredicte Azevedo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 21. Matienzo admodum multos alios refert; & dicit num. 67. cum aliis quos ibi refert, tenet rationem redere Episcopo, vel iudicii facultari, habendi, vel legatarii.

15 Nota prius quod fallere in rebus minimis, ut scilicet non tenetur in his reddere rationem per codicem rationum, sed creditur ei cum juramento, si commode de his instrumentis fieri non poterat, quod agnoscat iudex ex circumstantiis, & rei qualitate arbitratur. Sic Matienzo ibi. num. 68. multos referens.

16 Secunda nota est limitandum, nisi in iis, que testator jussi secreto testamento, ut exegat: de iis enim ultimam tenetur reddere rationem, nec declarare personas, in quas testator jussi sibi expendere, nisi distributio effectus ipsius testamento, tunc enim reddet rationem. Sic Anch. Jafon. Speculator, & alii, quos refert, & sequitur Azevedo num. 22. 23. qui subdit cum saliente relato, & sequitur per Greg. Lop. l. 5. tit. 10. part. 6. vers. 1. dicitur, contra Dominicum, quod aliter credetur ei dicenti se bene expendere. Subdit etiam Azevedo num. 23. quod debet testator declarare in testamento, vel testibus probari declarasse, quod secreto id committit suo testamento, vel conscientie eius, aliter non credetur ei dicenti sibi a testatore sic esse committit, tecumq. Feli. c. cum in iure, num. 4. de offic. deleg.

D U B I U M L.

An exequitoribus testamentariis delegatur salarium ratione laboris in exequitione testamenti impensi.

17 Liqui dicunt debet decimam honorum, quia administratio tempore quod durat officium exequitorum. Sic Barca de decima iuris, c. 2. num. 19. & c. 19. num. 20. 21. quod etiam de iure dicit esse verum Spino speculator. gl. 28. p. 79. ubi subdit de conductione non debet dicimus, sed aliquod salarium arbitrio iudicis taxandum: & n. 80. dicitur, nisi datum est exequitor tantum ad plias causas. Et Azevedo lib. 1. Praterum, c. 2. num. 8. dicit de confutacione deberi salarium.

18 Sed dicendum est, quod nullum debet salarium: tunc quia nulla lege probatur oppositum: tunc etiam, quia confutatio debet habet, ut nullum est datum salarium. Et ratio est, quia eam officium testamentarii fit voluntarium a principio, potest enim (ut diximus) illud non accepta

re. Th. Sanchez Conf. Moral. Tom. II.

19 Nota primo hanc conclusionem esse limitandum; nisi opus perficiendum exequitorum quodnullam, & intra annum exequitorum incepit, ut si sit adiunctum quoddam, & c. Sic Matienzo ea l. 14. gl. 1. num. 54. ubi multos alios refert, & Cavar. c. 3. de testam. n. 3. ubi & Panorm. Anch. ibi n. 5. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 45. & l. 2. gl. 2. num. 2. & l. 7. n. 4.

20 Nota secunda conclusio. Ad exequenda legata non pia, & ad exequendum in reliquis ultimam defundi voluntatem, concedit tam haerede, quam exequitorum annus, c. 3. de testam. l. nulli; C. de Epis. & cleric. l. 6. tit. 11. p. 6. Sic Cavar. c. 3. de testam. n. 3. ubi & Panorm. Anch. ibi n. 5. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 45. & l. 2. gl. 2. num. 2.

21 Nota tertia conclusio. Hoc exequitorum annus, c. 3. de testam. l. nulli; C. de Epis. & cleric. l. 6. tit. 10. p. 6. Sic Cavar. c. 3. de testam. n. 3. ubi & Panorm. Anch. ibi n. 5. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 45. & l. 2. gl. 2. num. 2.

22 Nota quarta conclusio. Hoc exequitorum annus, c. 3. de testam. l. nulli; C. de Epis. & cleric. l. 6. tit. 10. p. 6. Sic Cavar. c. 3. de testam. n. 3. ubi & Panorm. Anch. ibi n. 5. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 45. & l. 2. gl. 2. num. 2.

23 Nota quinta conclusio. Hoc exequitorum annus, c. 3. de testam. l. nulli; C. de Epis. & cleric. l. 6. tit. 10. p. 6. Sic Cavar. c. 3. de testam. n. 3. ubi & Panorm. Anch. ibi n. 5. Matienzo lib. 5. recop. tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 45. & l. 2. gl. 2. num. 2.

gan sit, ut cum eo potest contumaci judicium; & latè probatur.

3. Secundo nota: quod licet executor non executur intra annos, potest Episcopus eum compellere post annos ad execundum: sum annus sit datum nam eius fave res, sed ultima voluntas. Sic *Floriansi*, quem refert, & sequitur *D. Ant.* 3. p. 10. c. 3. v. 9.

9. Tertio nota esse habeat dubium, inter Doctores, an tempus alignatum a lege, vel testator executori currat ipsi ignorantia, vel legem impedito ad agendum. Qui-

dam enim alijs currat, quis tempus datum ad aliquid agendum currit ignorata, vel impedito, si in eis, qui

executio non currit, non impedito proper non aditare hereditatis, favorem, tunc constitutum, secundum glossam *Floriansi*, de probando 6. *Tirag.* lib. 1. de retractione, §.

32. gl. 6. num. 25. a hoc tempus in favorem eorum, quibus aliquis relinquit, & in favorem defundi, ut

eius voluntas implicantur, et concessum: ergo. Si te-

nent speculatorum, de *Hinc.* adit. 5. non vero aliqua, num. 39. Card. c. 3. de *testam.* Bald. 1. captiotorum, num. 12. & 13. C. de *testam.* mille. *Gone.* Aris. 1. Tab. n. 13. Tello. 33. n. 1. licet tandem reliquat cogitandum, *Ant.* *Gomez ibi*, num. 4. *Castillo ibi*, num. 3. *Cisneros ibi*, *Bartol.* c. 3. de *testam.* num. 33. *Sylvest.* *Floriansi* 2. 9. 8. dicit. 2. *Testam.* Bald. de *testam.* 3. v. 3.

10. At probabiliter tempus hoc non currere ignoranti, vel impedito, ille oīa scientie, a quo potest implicantur. Ratio, quia ignoranti, vel impedito ad aliquid agendum non habuit tempus praefixum ad agendum, & quia diversitatem, *de concepi.* prob. 1. 1. *C. de annulis except.* *Antib.* 3. tricentrum, *C. de bonis menter.* ubi *Pinalis* melius explicat num. 2. *Lopez.* *Regula Canc.* de *prob.* resignat, qu. 7. *Roman.* p. 43. *Sarmiento* lib. 1. *seleci.* c. 12. num. 9. Hoc etiam cogitatur ex l. 6. tit. 10. part. 6. ibi, de-
remit. trahatur: ergo habent, quia ante scientiam operari non poterant, item quia ibi dicitur, non quieren: ergo iue-
bant, quia ignorans non dicitur nolle. Nec obstat ratio con-
traria, qui illud trahit, quoties datur dilatio in me-
rum favorem aliquius locutus quando constitutum estiam ad
convincendam alij negligientiam, quillud facere debe-
bat; ut contingit hic nam c. 3. de *testam.* & l. 6. tit. 10. part.
6. ponderant tenebamur negligientiam. Sic tenet *Padilla*
Antib. hoc apposite. *C. fiduciam.* n. 16. *Covarr.* 1. 3. de *testam.*
n. 1. 6. vers. 6. *Siphius.* *Burgos de Paz* dis. 95. *Angel.* *Ibid.*
tit. 10. part. 6. *Pavon.* c. 3. *canones*, de *testam.* *Feder.* confi-
129. *Romanus* dicens *unum* reg. 228. *Bart.* *Bald.* *Bra-
nuus.* Oldend. quos ref. *Covarr.* *Azavedo* lib. 5. recip. tit. 4. 1. p.
v. 123. 124. *Matienzo* tit. 4. 1. 6. gl. 6. n. 2. & 1. 7. gl. 5.
num. 5. 6. 7. *Obi* 1. 12. gl. 1. n. 51. 52. & et communis len-
tencia. *Idem* *Antib.* ubi executor, num. 3. *Taberna* ibi, q.
7. *Anthon.* c. 3. de *testam.* 5.

11. Hinc infraquod si testator remisit Petro, debito-
tori suo centum, si nec intra mentem quinquaginta
annos, alii illa centum reliquit hol-
pitali, si non implicantur mensis pretendens ignoran-
tiam, potest implere conditionem lapso mensi, quia intel-
ligitur a tempore mensis, supple, & lecentia. Sic *Antib.*
c. 3. de *testam.* n. 6. si adit intelligiācum à temporadi-
ta hereditatis; sed ita dicam de hoc.

12. Secundo inferi, quod licet si testator remisit Petru, debito-
tori suo centum, si nec intra mentem quinquaginta
annos, alii illa centum reliquit hol-
pitali, si non implicantur mensis pretendens ignoran-
tiam, potest implere conditionem lapso mensi, quia intel-
ligitur a tempore mensis, supple, & lecentia. Sic *Antib.*
c. 3. de *testam.* n. 6. si adit intelligiācum à temporadi-
ta hereditatis; sed ita dicam de hoc.

13. Quarto nota se etiam grave dubium, a quo tem-
pore incipit curare hic annus datum executor ad execu-
endum testamentum, an scilicet incipit currere à die
mortis testatoris, & à die monitionis facta per judicem,
vel à die aditae hereditatis.

Vixi tunc sententia.

14. Prima tenet aperiere à die monitionis facta per ju-
dicem. Probatur c. 3. de *testam.* ibi, ut cum communes.
Sic *Antib.* dicit. c. 3. num. 5. & *Covarr.* num. 2. *Imola.* *Pa-
tron.* & *communi.* *Joannes* a *Canibus.* *Rechus.* *Baldus.*
quos ibi refert *Covarr.* *Padilla* *Antib.* hoc amplius, *C. de fiduci-
am.* n. 16. & sic explic. l. 6. tit. 10. part. 6. dicentem annum
currere à die mortis testatoris, supple, & monitionis: ut
intelligatur iuxta *canone.*

15. Et nota, quod monitus est illa generalis, que fit ab Episcopis permissione *Synodal*, Sic *Greg.* *Lop.* at-
lios referunt l. 6. tit. 10. p. 6. vers. lo mas mina. *Sylvest.* *refa-
mentum* 2. qu. 8. d. 1. ubi addit, quod iam Episcopi ge-
neraliter monent suas constitutiones, & sic transactio
anno à die mortis executorio devolvitur ad Episcopum.
Idem mili dicit quidam admodum doctus *Jurisperitus*. Et
in *Synodo Granathii coacta* sub *D. Pedro Guerrero* lib. 3. tit.
9. de *testam.* numero 1. auctor huc monitus his verbis, los al-

D U B I U M L I I .

*An sicut transacto anno, aliote tempore per
testatorem assignato ad execundum testa-
mentum, exprimat officium executoris? &
executorio transferatur ad Episcopum: ita
etiam eodem modo is, cui a testatore e-
lectio, vel declaratio, commissa est, ut
si testator dicat: Relinquo decem scuta
pauperibus declarandis per Petrum, te-
netur eligere, vel declarare intra an-
num, aliud tempus ad execundum designatum, ita ut aliquin ius eligen-
di, seu declarandi ad Episcopum spe-
ret.*

D U PLEX EST SENTENTIA.

Prima est, non finiri eam precessarem, sed pol-
le transacto eo tempore eligere, seu declarare. Ratio,
qui

qui textus loquuntur de executore, at hic non est ex-
ecutor, sed elector, declarator; quia iudex dicitur ille,
qui declarat, seu sententiam profert: executio verid
nudum habet ministerium facti. Hic ergo non dicitur ex-
ecutor: quia non habet solvere de facto: ergo licet offi-
cium executoris transferatur ad Episcopum, non ver-
sus eligendi, maximè quia de jure communi, qui habet
iuris eligendi circa personas, potest eligere, & si fuerit in
mora, potest eam purgare. Sic tenet *Bart.* l. cum quia-
dam, numero 9. ff. de legat. 2. & l. finali, q. sed si quis, Cod.
communi de legat. & l. executore, ff. de executant, rei judic.
& Con. 142. *Butrin.* *literar.* de *appell.* negli. *Pratal.* *Patron.*
c. 3. de *testam.* num. 12. *Ripa.* l. 5. *infam.* num. 38. ff. de ver-
borum obligat. *Roman.* & *Henricus Botatus*, quos refert *Covarr.*
ubi *infra*, *Armill.* verb. *Exequitor.* num. 10. *Taben.* ibi, qu.
9. *Angelus ibi*, num. 11. *Roel.* *testamentum* 3. num. 2. *Paulus*
de *Calvo* dila. 1. cum quidam, ff. de legat. 2. num. 9. & hanc
tenet *Matienzo* cum *Baldo* per eum citato l. 14. tit. 4. lib. 5.
recoll. gl. 1. num. 61. quod legata profana, fecus vero
quod piat.

2. Secunda sententia probabiliter ait, non posse, sed
transfiri ad Episcopum ius eligendi, sicut etiam ius ex-
equandi testamentum. Ratio, quia quod ex electione ex-
equationis tradendum est, previam electionem possulat, si-
ne qua fieri nequit executio: ergo intra tempus ex-
equationis oportet electionem fieri, oratio, ff. de *testam.* Item
qua licet non sit executio totalis, est tamē partialis,
qua suum consilium est causa, sine qua non, & in eo ha-
bit ratio exprelia locum, scilicet ne defundatur voluntas
testatoris protractantur. Sic *Padilla* l. cum quidam, ff. de legat. 2.
numero 13. *Arrib.* & *Baldo ibi*; dicitque *Baldo* se practica-
ri. *Imola ibi*, & c. 3. de *testam.* num. 13. ubi *Anchar* numero
19. *Barbat.* num. 41. *Card.* ibi, *Azavedo* lib. 5. recip. tit. 4. 1. 6.
num. 17. *Angel.* de *Parro.* l. finali, q. sed, & si quis numero 2.
Cod. comm. de legat. & *ibi Isidor.* & *Cornene* dicentes esse
comunem, *Gregor.* *Lop.* 1. 7. vers. *Obispos.* tit. 10. part.
6. *Covarr.* c. 3. de *testam.* num. 7. *Sylv.* *testamentum*, 2. qu.
8. dicto 2.

3. Nota, quod licet prima sententia sit etiam probabi-
lis, at in quodam cali videtur certa secunda sententia;
nampe quando dicetur testator: relinquere decem pauperi-
bus eligendi per meos executores, id est, *Albanci*; quia
tunc etiā commissio non per se, sed officio, ut supra di-
xit, quare sicut officium transit ad Episcopum, ita commis-
sionem illa annexa officio, justa supradicta.

D U B I U M L III.

An heres, vel executio testamenti, sicut per
canones, & leges habet annum ad execu-
endum testamentum, ita etiam in furo
conscientie, vel teneatur, quamprimum potest,
executi.

Hec quæstio pender ex alia, an scilicet noceat an-
tæ defuncti dilatio executionis testamenti, & idem
utramque simili solvenda est. *Angel.* verb. *Exequitor.* num. 23.
dicit nocere animæ defuncti non folvi eius debita per ex-
ecutorem: & refers ex *Minorum Chronicis* quedam in
Purgatorio detentum est, donec ejus debita solventre,
& probatur est, c. literar. de rapsor, ubi sic dicitur, *Hereditati*
mens, ut quibus defunctus damnæ irregat, satisfaciatur,
ut peccato valeat liberari. Idem *Palacio* *Rubios* ubi *infra*,
numero 19.

2. Sit tamen prima conclusio: Omisso restituitione de-
bitorum defuncti per ipsum fieri mandata, nisi nocet de-
fundere. Ratio, quia vel nocet ratione peccati omissons,
& hoc non, quia peccatum alienum non potest nocere de-
fundere, vel nocet ratione satisfacionis non exhibita, & hoc non,
quia restitutio non est pars satisfacionis, nec fit
ad satisfaciendum pro persona debita pro peccatis, sed est
ad ceſſandum peccata. Et ad c. ex literis, respondetur,
vel cum *Navarre*, num. 68. *Bellarm.* lib. 2. de *turgario*,
c. 16. *Sylv.* *testamentum* 2. quaff. 9. *Navarre* lib. 4. de *restituitione*,
c. 1. 6. num. 75. fol. 522. & lib. 3. c. 4. num. 168. fol. 374. *Armill.*
verb. *Exequitor.* num. 16. *Taben.* ibi, qu. 16. *D. Anton.* p. 3.
tit. 10. c. 3. q. 12. *Sipho* *speculo testam.* gl. 28. num. 8. *Card.*
cap. qui *oblationes*, el. 2. 13. qu. 2. *Soto* 4. *dict.* 45. qu. 2. art. 3.
p. 28. post principium.

3. Secunda conclusio: Omisso eleemosynarum, & fa-
citorum, vel tardatio, quæ probat defunctus, non
nocent ipsi quod meritis, non nocent tamē satisfac-
tionem. Probatur prima pars, quia meritus pender ex
voluntate, & intentione præcipitatis, & non pender ex
aliena voluntate. Probatur secunda pars, quia licet de-
functus non panatur ob huiusmodi tarditatem, utpote que

2. Hec conclusio quod legata pia est certissima, quo-
ad legata vero non pia, est diffusa, quia dicti, c. tua
& Trident. de *testam.* pars, quod loquuntur; & sic tenet gl. 28.
C. 4.

est aliena culpa: at nocte ei, quia non adhibetur reme-
diū satisfactionis, seu expiationis poena, scilicet suffra-
gia illa. Sic *D. Thom.* quodlib. 6. art. 13. *Navar.* lib. 3. de
restitu. c. 4. num. 169. *Sylv.* *Taben.* -ng. *Armill.* D. Ant. prox-
ime citati. Sot. 4. *dict.* 45. qu. 2. art. 4. vers. refondetur bisfariam,
Richard. 4. *dict.* 45. art. 5. qu. 4. *Gab.* *leit.* 25. in canonem, lit. E,
Palacio *Rubios* *infra*, *Manuel*, 1. tem. sum. in apicula cap. 130. in
not. 13. num. 8.

4. Nota, quod *Navarre* eo num. 169. dicit, quod si de-
fundus non disponit, sed reliquit aliquid heredi, vel
executio disponendum, tardare in hoc nocte defundendo
quod meritis; sed id non intelligi, & ita teneo ablo-
rato cum *D. Thom.* & reliquis Doctoribus, quod nullo
modo nocte quod meritis: quia hoc pendet ex volun-
tate, quam habuit defunctus tempore que testatum est:
nec scio quo pado post mortem possit alicui meritus au-
geri.

5. Tertia conclusio: Si executio, vel heres, cum
polliunt, differente notabilitate solvere debunt, pec-
canti mortaliter. Ratio, quia in iis etiam defunctus non
potuit dilatione concedere, cum lege justitia fiat statim
solvenda, alias retineretur alienum invitio domino. Sic
Navar. in *omnibus summis*, cap. 25. num. 65. *Navar.* lib. 3. dere-
fit. c. 4. 185. *Manuel* c. 8.

6. Quarta conclusio: idem est de ceteris legislati,
scilicet, quod tenentur heres, & executio solvere quamprimum
possunt. Unde annus conceitus ad execundendum, in-
tellegitur, ne incident in poenam, eo quod non implever-
int. Probatur, quia legata debita sunt jam, ubi testator
obit. Secundum patet ex l. 6. tit. 10. euri. 6. ubi dicitur,
quod implacit testamento quamprimum possit: & l. nul-
li, Cod. de *Episc.* & *Cler.* dicitur, sine illa conciliatione. Item
quia si sunt legata pia, detrimentum notabile patitur de-
functus ex mora, ut probavi, quare si notabilitate sit mora,
et peccatum mortale, ut claram colligitur ex cap. qui
oblata. *oblationes*, el. 1. 2. 13. quaff. 2. ubi tales notabilitate differen-
tes dicunt necatores animarum, & tamquam infideles
ab Ecclesia abiciendi, id est excommunicandi, & referit
Bratus Turpinus in sua historia expeditionis Hispan. c. 7. *C. Palacio* *Rubios* ubi *infra* sumis notabiles de hoc. Sic tenet
Navar. lib. 3. de *restitu.* cap. 4. num. 169. & 176. *Navar.* in
omnibus summis, cap. 25. numero 65. *Sylv.* *testamentum* 2.
quaff. 9. *Armill.* verb. *Exequitor.* numero 16. *Jeannes de Ne-
poli*, quem refert, a sequitur *Divus Anton.* 3. p. tit. 10. c.
tit. 12. *Azavedo* lib. 5. recip. tit. 4. l. 7. numero 6. *Palacio* *Rubios* rubr. de donis. q. 65. numero 19. 20. *Richard.* 4. *dict.*
45. art. 5. q. 3. & *Spinosa Speculo testam.* gl. 28. numero 8.
Manuel ibi, numero 8. & q. 9.

7. Inimo est uti *confitit* *Synodal* excommunicans dif-
ferentes exequi, incurvantur eam: & si abfolvantur, & iterum
cum possint, non implacit, reincident. Sic *Navar.*
summa Hispana cap. 25. n. 65.

8. Nota, quod non excusat à mortali, quando dif-
frent causa vendens res defundit majori pretio. Sic *Palacio* *Rubios*, *Azavedo*, *Sylv.* ibi. Excepit tamen, nisi dif-
ferant, ut rebus defuncti melius vendit copiosiores elat-
giuntur eleemosynas, & augmentum eleemosynæ est valde
magnum: tempus autem tarditatis est valde breve, ita
ut arbitrio boni vel melius sit tardare; quod bene expli-
cat *Palacio* *suprà*, & *Ang.* verb. *Exequitor.* numero 24. Sic
quando tantum etiā augumentum, quod praevaleat tarditati,
scilicet quia eleemosyna, quam habuerit defunctus ex illis
rebus cito vendit, & tempus tarditatis, in quo
tempore sufficit, non judicantur tantum satisfactoria,
quantum est eleemosyna, quia colligitur ex tarditio-
ne: aliam (inquit *Angelus*) non licet, quia non est uni
caecium malum propter bonum alterius. Sic *Sylvest* ibi,
& colligitur ex *D. Thom.* quodlib. 6. art. 14. quem sequitur
D. Anton. dict. q. 12. & *Taben.* verb. *Exequitor.* qu. 16. ubi dicunt,
quod quando differt executio modico tempore,
ut ampliores det eleemosynas rebus defuncti melius
vendit, iudicabitur facti: si vero multum differt, ut non
multo ampliores, peccat. Unde, inquit *Palacio*, non ex-
culpat, quando differt, ut melius vendantur, ut hæredi-

D U B I U M L IV.

*Quid possit Episcopus circa testamentorum ex-
equationem.*

1. Sit prima conclusio: Episcopo incumbit cura, ut ex-
hoc questioni mandentur testamenta, & potest cogere ad
executio, vel heredes, c. si hereditas, cap. *Joannes*, c.
11. de *testam.* & in *Trident.* cap. 22. cap. 8. Atque idem di-
cendum est de *Abbatibus*, & alii *Pratalis* habentibus iur-
idictionem quasi Episcopalem, ita ut ipse *Pratalis*,
quam eius subditus sum exenti a jurisdictione Episcopali.
Et idem dicendum est de *Capitulo* *Sede vacante*. Sic
multo allegans *Covarr.* c. *Joannes*, de *testam.* numero 1.

2. Hec conclusio quod legata pia est certissima, quo-
ad legata vero non pia, est diffusa, quia dicti, c. tua
& *Trident.* de *testam.* pars, quod loquuntur; & sic tenet gl. 28.
C. 4.

*a. c. r. us. vers. p. Anch. diff. t. si heredes, n. 7. &c. fua-
li. de testam. in 6. in fine, Barb. l. si solent, si de alimento, &
ebar. legat. & Panorm. dicit. cap. si heredes, num. 7. nititur u-
trisque sententiam conciliare.*

*3 At dicendum est, posse etiam quod legata non pia;
qua dicit. cap. si heredes, universaliter, & absque distinc-
tione hoc dicitur, & communiter est hoc receptum ibi,
ut fateatur eo e. si heredes, idque sequuntur Covarr. numer.
Cardio. & Barb. numero 3. glossa vers. ab Episcopo, Ru-
trio c. Joannis, de testament. Alezand. dicens communem vnu-
m. 239. lib. 5. recipiat. tit. 4. l. 14. glos. 1.
num. 45. Sylvest. testam. 2. quies. 3. dicto 6. Gregor. Lopez l.
6. vers. lo mas aina, tit. 10. part. 6. in Padilla Anth. om-
pli. C. de fidicommiss. num. 9. Innoe. & Hes. cap. 3. de te-
fament.*

*4 Secunda conclusio. Judge etiam siicularis habet cam-
dem facultatem etiam in legatis p. his enim est mixta
forni; unde datur ratio præventioni. Autem de Ecclesiast.
tituli. & si quis adiunctionem, coll. 9. & l. hereditas, ff. di-
pedit. hered. Sic Covarr. dicit. c. si heredes, num. 1. & ibi Pa-
norm. numer. 3. Barb. ibi. Gregor. Lopez l. 6. vers. lo mas
aina, tit. 10. part. 6. & l. 7. vers. que cumplan. Matienzo
dicta 1. 14. glos. 1. num. 5. & edicta tit. 4. l. 10. glos. 7.
numero 1. Speculator. & Bald. per eum citati. Caffili l.
36. Taur. verbo, uostras justitias, Gomez Arias ibi, num. 1
Tello l. 5.*

*5 Hinc fit, male Spino speculo testam. gloss. 28. num. 44:
appellare hanc sententiam falliam, dicisque ad solum Epis-
copum pertinere.*

6 Tertia conclusio. Potest Episcopus intra quinque menses, aliud tempus arbitriarum cogere heredes, & exequatores exequi testamentum, etiam, quod legata profana per centuram Ecclesiasticam, vel etiam per interdictum administrationis bonorum defundi, licet jure datum sit illi annus ad exequendum. Sic colliguntur ex d. c. si heredes: &

*probatur, quia ipsi tenentur quoniam primi possunt exequi, l. nulli. Cod. de Epis. & Cler. l. 6. tit. 10. part. 6. ergo possunt compelli. Sic Imola, Cardin. Barbatius, quos re-
fert, & sequitur Covarr. dicit. c. si heredes, n. 4. Gregor. Lopez
l. 6. vers. lo mas aina, tit. 10. part. 6. Matienzo lib. 5. recipi-
tit. 14. glos. 1. n. 56.*

*7 Nota idem etiam posse judicem siicularis, quia (ut
dixi) est hoc negotium mixti fori. Sic Gregor. Lopez ibi.*

*8 Quarta conclusio. Si exequitor fuerit negligens in am-
pliamente voluntate testatoris, transacto anno transferetur
exequitio ad Episcopum, si nullus incautus est in negligenti-
tate, quod posse facere, dub. leg. dicam.) Patet ex d. 3. de ref. ubi Episcopo dicit Pontifices: Convo-
ne exequatores, ut istra annua cuncta implacere: quod sinistra
dilecta tempus non implerentur, per te implentur. Et docent
omnes, latenter quod legata pia; nam quod profana sunt
opiniones, quae retulit in prima conclusione: & iuxta di-
centes non posse Episcopum cogere, nec te intronimere
quoad profana, non transferatur ad ipsum quod illa: at
iustitia committit, quam sequuntur sumus, post Episcopum
cogere, & te intronimere quod profana, transferetur etiam
ad ipsum quod profana. Et in speciali hoc tenet Matienzo
dicta 1. 14. glos. 1. n. 45. Sylvest. testam. 2. quies. 8. Angel.
ibid. num. 11. ergo supponunt jam ex parte, alias non dice-
rent transcripsi ad Episcopum, sed posse Episcopum illo
privare.*

*17 Quinta conclusio. Si exequitor est suspensus, potest
removeri. Sic Gregor. Lopez l. 1. titul. 10. part. 6. vers.
en la verdad, ad idem sunt Spec. Bald. Alex. Jafon. Curtius
quos refert, & sequitur Paulilla l. 1. n. 29. ff. de legat. 2. ubi
dicunt posse Episcopum autem officium exequitoris, si ubi
non obtemperat, vel male administraret.*

*18 Sexta conclusio. Nomine Episcopi in quinque pre-
cedentibus conclusionibus intelliguntur etiam illi, qui juris-
dictionem quasi Episcopalem habent, scilicet Episcopo: ut
sunt aliqui Abbates, & aliqui Archidiocesi, qui hi in-
telligentur nomine dicetefani, iuxta gloriam Clement. nica,
de foro compet. vers. ducet. ubi Imola, & Cardin. de Fe-
lio. cap. cum sim, de prefatis. Et licet glos. Clement. 1. de
vita & honest. Cleric. & Iudic. cap. de Monachis, de prob. ve-
luti volum Episcopum comprehendit nomine dicetefani, sed
Felix. Panorm. & Barb. quos referunt, & sequuntur
Covarr. & Matienzo latini citandi, dicunt id procedere
in his, quo potius exigunt officium Episcopi, quam eius
jurisdictionem. Sic Panorm. Jean. Andr. Barbatius c. Joannes,
de testam. lib. 5. Matienzo lib. 5. recipit. tit. 4. l.
14. glos. 1. num. 5. Sylvest. testam. 2. qu. 3. dicto 3. D. Ant. 3. p.
tit. 10. cap. 3. q. 9.*

*19 Non duplex tam occurrit hic difficultas; altera est,
an ut transacto anno certi officii exequitoris, requiri-
re aliquo monitio. Quidam dicunt sat esse transcursum
anni, licet nulla præcedat monitio. Sic Gregor. Lopez l. 8.
tit. 10. part. 6. vers. amonitatis, Azevedo lib. 5. recipit. tit. 4.
l. 7. n. 5.*

*20 At probabilis est requiri, quia c. 3. de refam. ex-
presse dicitur: Commones, ut intra annum adimplantur, quod
si intra dictum tempus non implerentur, per te implentur. Er-
go non devolutur ius hoc exequendi ad Episcopum, nisi
transacto anno post monitionem. Unde impunit Panorm. dict.
cap. 3. de refam. n. 11. quod licet ad impletandum legata pia
sex mensis assignentur a jure, ut supra, diximus, at illud
est quod solutionem faciunt: ac vero quodam devolutio-
nem faciendam ad Episcopum, requiruntur transcursum anni
post unam monitionem. Sic tenet Spino speculo testam. gloss.
28. num. 14. & 39. Panorm. dicit. c. 3. n. 11. & c. si heredes,
de refam. num. 6. Sylvest. testam. 2. qu. 8. dicto 1. Angel. verbo
Exequitor, num. 1. Tab. ibi, qu. 8. Covarr. c. 3. de ref.
num. 2. & ibi Card. Anch. Imola, & Bald. l. quod paneri-
bus, num. 11. Cod. de Epis. & Cleric. Barbatus, & allii, quos
refert Covarr. ibi.*

21 Nota tamen, quod iam hodie Episcopi monent per

constitutions synodales, & sic currit annus à die mortis.

Sic Panorm. c. 3. de refam. num. 11. Sylvest. Angel. Tabia-

lib. 2. Amilla verbo Exequitor, numero 9. An vero hæc con-

stitutio curat à die scientie, & adiuste hereditatis, jam

dixi.

22 Secunda nota, quod hoc limitant Armill. Angel. cum

Richard 4. dict. 45. art. 5. q. 3. quando intra annum habuit

exequitor in prompta bona, quibus posset legata solvere.

Quam limitationem reprobatur Sylvest. ibid. fed vera est limi-

tatio: nam, ut supra, dixi, tempus non currit impedito,

& quia Sylvest. (ut ibi dixi) tenet in hoc contrarium,

ideo reprobatur hanc limitationem.

*illis substituti. Sic Baldus, quem refere, ac sequitur Greg.
Lopez ibi.*

*9 Secundò noti, quod Azevedo l. 6. tit. 4. lib. 5. novis recipi-
tum, 14. dicit quod non potest exequitori exequitorem sub-
stituere, & sic non debet dicere, si primus fuerit negligens,
sed si intra tale tempus non exequatur, ut talis exequitor;
sed necio, cui innititur fundamento, cateri enim Doctor;
sed absolute dicunt, posse in negligientiam prioris exequi-
toris alium substituere; & sic est tenendum.*

*10 Secundus calus est, quod natus sub delegato tempore
dixerit testator expelit tempus legitimum eius non currere,
sed liberam exequitoribus commissionem reliquerit, ut cum
voluerint, exequantur. Sic Bald. Guald. Panor. Barb. quos
refert, & sequitur Covarr. ibi, num. 6. Matienzo lib. 5. tit. 4. lib.
14. glos. 1. n. 42.*

D U B I U M L V.

*An possit testator prohibere, ne ad Episcopum
devolvatur exequitio testamenti, neglegitibus
hereditibus, vel exequitoribus exequi, vel ne-
tenetur reddere rationem administrationis
Episcopi.*

*11 Tertius calus est, si testator designaverit quid sit agen-
tia de legato eo cau, quo prima eius jusu non fuerit ob
exequitorum negligientiam ad effectum deducta, non potest
Episcopus eam voluntatem immutare. Sic Bart. quem refere,
ac sequitur Covarr. cap. tua, d. n. 6.*

*12 Quartus conclusio. Si testator prohibet rationem redi-
di Episcopo ad exequitorem, si exequitor deliquit indebet
administrans, non valet remissio quia non est verisimile
voluisse testatorem eludere suam voluntatem, & Pontificale
officium: nec etiam possit testator impedire officium Ordinarii
iusto calu. Clement. 1. de refam. & cap. 3. edictum, alia
verò si ex distributione, vel detentio delictum non com-
mittit, nec offendit testator voluntas, valet remissio.
Sic Pandus, quem refere, ac sequitur Sylvest. testamentum 2. q.
dict. 5. Rof. refissio 15. n. 10.*

*13 Immò quando testator remittit exequitori rationem
reddendam Episcopo, adhuc tenetur illam reddere: tantum
enim sibi videtur remissa scrupulosa inquietio quod cul-
pam, non quod dolum, vel feliciorum restitucionem. Sie
Salter. Thom. Ferrari, quos refere, ac sequitur Matienzo 1.
14. glos. 1. n. 67.*

D U B I U M L VI.

*Quae sit pena hereditis, vel exequitoris neg-
ligentis exequi testamentum, & an incurritur
ipso jure, vel opus sit sententia.*

*1 Sit prima conclusio. Heres negligens solvere legata
in capellis, vel fabricis, vel capellanis posuit
testator cauere, ne Episcopus eam intromittat, alias facit
bona illa profana. Et alibi egi de quadam causa Concil.
Trident. an administratores in eo cau teneant redditio
rationem, prohibente testatore. In praesenti ergo tan-
tum agimus, in quo posse testator prohibere potestatem,
& jurisdictionem Episcopi circa sui testamenti exequitionem.*

*2 Sit prima conclusio. Licet testator jubet, ne possit
Episcopus eam intromittere, & cogere exequitores ad ex-
equendum testamentum, adhuc potest Episcopus, id facere.*

Ratio, quia ex probito est illicita, & id est

*scandalum. Sic habetur expressa tua, de refam. & ibi glo-
sa verbo interdicit, reddit rationem, quia privata dispolio*

testatoris non potest immutare statuta per canones. Idem

tenet Pandus. Amb. & omnes ibi, Covarr. ibi, num. 6. Spino

*speculo testam. gl. 2. n. 20. Sylvest. testam. 2. qu. 8. dicto 4. Ar-
mill. cap. 3. de refam. Tabia. ibi, qu. 11. Angel. ibi, num.
14. D. Ant. 3. p. tit. 10. c. 3. q. 9. in fine, Matienzo lib. 5. recipi-
tit. 4. l. 14. glos. 1. num. 48. Quando autem testator commi-
tit exequitori, ut secundum tuam conscientiam exequitur,
potest Episcopus peccare rationem, ut discernat, an bene-
vel malè expendat. Sic Dominicus c. statutum, q. infra-
rem. num. 5. de refissio. in 6. Francus ibi, n. 6. Felix cap. si-
gnificati, et 1. ad finem, de homicid. Padilla l. cum quidam, fi-
de leg. 2. n. 11.*

*3 Secunda conclusio. Heres negligens solvere legata
pia intra sex menses à die innotuonis testamenti,*

*cogitatur in penam legitimum reddere cum omni emolumen-
to, quod ex eo potuit percipi à die mortis testatoris. Sic*

*multi, quos refere, ac sequitur Covarr. cap. si heredes, de te-
fam. num. 5. de refissio. in 6. Francus ibi, n. 6. Felix cap. si-
gnificati, et 1. ad finem, de homicid. Padilla l. cum quidam, fi-
de leg. 2. n. 11.*

4 Secunda conclusio. Si absolutus prohibeat testator,

ne exequito vel falso devolvatur ad Episcopum,

*& ipse non providit alium, ad quem devolvetur in ca-
su negligientiae, non valet prohibito quod cauas pias,*

*sed adhuc negligenter exequitoribus intra annum im-
plore, devolvetur exequito ad Episcopum. Patet ex dict.*

*cap. tua, iuncta ratione glofis allata conclusio præce-
dicta.*

5 At dubium est, an talis prohibito operetur, ut tunc

*quodam legata profana non devolvatur exequito ad Epis-
copum.*

Dublex est sententia: & utraque est factis probabilis.

5 Prima est, tunc non devolvi ad Episcopum exequito-

num quod legata profana. Sic Panorm. Anch. Sylvest.

Armill. Tabia. Angel. Div. Anton. prima conclusio citata;

& haec sententiam dicit esse veriorem Matienzo eo numero

48.

6 Secunda sententia probabilior dicit etiam tunc de-

volvi exequitionem ad Episcopum, quod legata profana;

qua ratio dicta cap. tua, generalis est, & procedit

etiam in legis profanis, cum stolido in jure, etiam quod

fuit negligens circa legata pia, propter c. licet, de vot. at verius

est, non privari. Quod etiam habetur expressa l. 8. titul. 10.

part. 6. & cap. 10. licet, de vot. responderet, quod ibi fuit

speciale; quia filii etiam votum se addinxerat implendi vo-

tum paternum. Sic Covarr. ibi, n. 9. & 10. Padilla Anth. hoc

amplius, C. de fidicom. n. 17. & 18. Sigura l. 3. q. fin. num. 106.

ff. de liber. & p. p. Spino speculo testam. gloss. 28. num. 46. per

plures, Greg. Lopez dicit. l. 8. verbo legitima.

6 Hinc fit, quod si talis filius melioriter à patre inter-

tinatio bonorum, non privabit illo, si non impedit testamen-

tum paternum, quia tertium in hoc Regno est legitima fi-

liorum. Sic Segura, Pailla, Gregor. Lopez ibi. ubi bene ad-

dit, quod privabit melioratione quinti, quia hoc non est

legitima.

7 Circa hunc casum nota primi, quod licet possit te-

stator alium exequitorem substituire in negligientiam

prioris: at non poterit iterum substituere in negligientiam

nem ipso jure, ut tenent multi, quos refert *Covar.*, dicit, caput, si haretis, num. 8. & per alia fundamenta, quae ibi adducit. Idem tenet *Matienco* dicens esse communem lib. 5, recop. it. 4, lib. 14, gloss. 1, n. 65.

3 At verius est non incurri ipso facto, sed requirerentiam; quia verbum amittere, sententiam exigit, ut ex multis probat *Covar.* et num. 8. Sic tenet *Angel.* quem refert, & sequitur ibi *Covar.*, dicit, numer. 8, *Pani, de Castro* dicit, *Anth.* hoc amplius, & ibi *Padilla* num. 22, *Tello* 1, 38, *Taur.* num. 2, *Spino* dicit, 28, numer. 68, *Nazarr.* lib. 3, de refit. cap. 4, numer. 166. *Marienza* eadem it. 4, 12, gloss. 1, num. 3, & de executo-
re id definit lex 8, it. 10, part. 6, & ibi *Gregor.* *Lopez* vers. per-
juicio.

D U B I U M L V I I .

Au si testator leget tali monasterio, vel tali pauperi centum aureos, & alios mille distribuit ju-
bet in pauperes, vel in opera pia arbitrio suo
rum exequitorum, possint exequitores distribue-
re, & dare illi monasterio, vel pauperi ex illis
mille aureis aliquid, quando ita pauper esset,
ut id judicaret expediri.

1 *P*artem affirmantem tenet *Anchar.* conf. 24, a numer.
8, *uigae ad finem*, videlicet quod potest, quando testator reliquit aliquid monasterio, & reliquit inter pauperes di-
stribuenda, dati aliquo illi monasterio, quando posset fu-
pernent maxima paupertas, & tempore testamenti habebat
necessaria: quem refert, ac sequitur *Mansica* lib. 8, de con-
ject. ult. volunt. it. 5, n. 19.

2 Si tamen conclusio. Non potest testamenti exequitorum illi dare amplius. *Patet* ex 1. 3, titul. 10, part. 6, ubi sic dicitur: si & i testator mandato dat a personas certas aliqua cosa, & certa quantitate de maravediis, & todos los otros bienes de aquello que se distribuye entre pobres segun su alzadero, el tal no puede dar a ninguno de aquellas personas certas, aunque vase que era muy pobre, y convenga dentro mas de aquello, que le azia mandado el testator. Ubi *Gregor.* *Lopez* vers. le man-
dado, dicit hoc id est, qui generaliter faculta data ex-
equitorum non refert ad eadem personas, de quibus jam per
testatorum eti specialiter prosum, i. talis scriptura, in princ.
ff. de legat. 1, 1, de clausula, ff. de verb. obligar. & tener etiam
Henr. lib. 7, de indulg. capit. 23, in fine comment. *Manuel.* q. 23, reg. tom. 2, q. 125, art. 8.

3 Nota, quod dispositum in hac lega procedit, quando dis-
positio specialis praecepsit, & sequitur generalis, ut si dicere-
ret prius testator, lego centum Petro meo conanguineo, &
potest legare mille distribuenda inter suos conanguineos:
tum enim nihil potest illi conanguineo, scilicet Petro, am-
plius dari: at quando generalis praecepsit, & sequitur specia-
lis, fecit est, ut eis causa specialis i. *Titu.* q. qui *Maro.* ff.
de annis legal. & tenet *Bars.* post gloss. 1, *question.* q. finali.
ff. de usurp. legal. Et ratio est, quia quando generale prae-
cedit secundum sui naturam, jam comprehendit omnia sub
se contenta, & ideo speciale subfugens non est sic potest,
ut possit derogare in his, que jam sunt comprehensa: led
quando specialis praecepsit, & sequitur generale, tunc appo-
sitione primi specialis impedit omnia comprehendere. Sic *Alber-*
eus. & *Petrus* dicit, q. qui *Maro.* quos refert, & sequitur *Gregor.*
Lopez ibid. ut lego cappara fratribus, & Priori Biblam, Prior
necumque confequerit. Idem *Menech.* de prafump. lib. 4, presump.
228, n. 10, 21, 32.

4 Adverte tamen, quod hanc distinzione procedit, quando
legatum generale comprehendere omnes personas: fucus
quando non, tunc enim idem dicendum est, sive dispositio
generalis praecepsit, tunc non; non enim poterit illi legatu-
rio particulari amplius dari, quia certa ratio adducta, Un-
de in eo cafu illius 1. 3, tit. 10, part. 6, non refert, quod dis-
positio generalis praecepsit, sive sequatur, quia legatum ge-
nerale non debetur omnibus pauperibus, sed sufficiat
inter certos distribui per exequitorum. Sic *Gregor.* *Lopez* ibi,
per quod reprobat *Archid.* quem ibi refert dicente, quod
si testator nullus centum distribuit inter pauperes civitatis Ro-
monum, & certis pauperibus ipsius civitatis reliqui decem,
postulat illi ex centum habere aliquid. Sed minus bene (ait
Gregor. Lopez) quia ex cafu non debetur legatum omnibus Ro-
monum pauperibus, sed sat erat inter certos distribui. Et sic
ipsum *Archid.* reprobat etiam *Joan.* *Andreas*, per *Gregor.* *Lopez*
citatius.

D U B I U M L V I I I .

*A*n exequitor testamenti, vel alias, cui com-
mittitur aliquam summam inter pauperes di-
stribuere, possit si vere pauper sit, partem ali-
quam sibi applicare.

D U PLEX ad sententiam.

1 Prima negat. Probatur ex 1, si mandavero, q. si tibi
centum, ff. mandati, ubi sic dicitur: si mandavero tibi, ut
des centum aureos cui volueris, & consumpleris, & reus
mandati. Secundo, quia si patruus velit le presentare ad
beneficium, non potest, t. per vestras, de jurepatron, & reddi-
tur ibi ratio, quia inter dantem, & accipientem debet el-
le distinzione. Tertio, quia si alii injungentes pro premi-
entia, ut daret pauperibus fece aureos, non satisficeret
dando sibi, si pauper est. Sic tenet *Paul.* de *Castro* 1, si is
est, Cod. de *fin.* numer. 8, *Anton.* *Gomez*, dicit, numer. 2, *Spino*
dicit, 28, numer. 68, *Nazarr.* lib. 3, de refit. cap. 4, numer.
166. *Marienza* eadem it. 4, 12, gloss. 1, num. 3, & de executo-
re id definit lex 8, it. 10, part. 6, & ibi *Gregor.* *Lopez* vers. per-
juicio.

2 Hinc sit, quod si fuerit aliquis feminas matrimonio col-
locandas habentes partem dotis, non tam suuientem secundum suum statum indigentes sunt. Ratio, quia si vere sunt
pauperes, & magis piu est his bivenienti. Hoc est contra
Angel. verbo ornatu, numer. 6, & ibi *Roifel*, num. 19, sed non tam
conclusionem tenet *Cajet.* 2, 2, quies 43, arts 8, vers. in endem
parte, & ibi *Bonies*, Sylo, verbo ornatu, quies 3, *Nazarr.* in
omnibus summis, cap. 17, num. 92, *Spino* sententia refit. gloss. 28, num.
47, *Nazarr.* lib. 4, de refit. cap. 2, num. 50, fol. 456, *Ludov.* *Lopez* 1,
p. infrafr., novi, cap. 136, in fine, *Blancus* lib. 8, de coniect. ult.
volunt. it. 5, num. 3, *Tirago* de nobilitate, cap. 20, num. 148, *Palacio*
Rubius cap. per vestras, de donat. notab. 3, q. 3, num. 7, *Bald.* 1, p.
guis ad declinandum, in fine, n. 5, de *Epicop.* & *Cler.* *Perez* lib. 3,
num. 4, de inf. *Roifel*, refit. 15, num. 8, *Sylva*, testamentum
2, quies 2, dicto 2, & verbo eleemosyna, quies 2, in fine, ubi *An-*
gel. num. 3, *Bald.* *Albert.* *Fulgens.* *Raphael* dicit, q. si tibi
centum, *Peralta* lib. 1, num ex familia, q. rogo, ff. de legat. a num.
4, uigae ad 8, ubi multos refert, & alios dicentes, quod
non posse dari filio suo, qui filius reputatur una persona
cum parte. Quod idem leguit ipse *Peralta*, quando filius
cum sub patris potestate: & alios etiam refert, dicentes
quod nec consanguinei suis. *Inmodum Joan.* *Andr.* quem refert,
& sequitur *Gregor.* *Lopez* 1, 3, tit. 10, part. 6, vers. tuorire, ait
non posse dare alii maximu sibi conjunctio. Hanc etiam
sententiam, quod neque sibi, tenet *Sarmiento* lib. 8, select. q.
super 1, cum quadam, num. 22, ff. de legat. 2, factetur tamen n.
21, posse amicos, & consanguineis; & *Mansica* lib. 8, de con-
iect. ult. volunt. it. 7, num. 9, & 16, factetur posse suis consanguineis.
Palac. *Spino* infra.

3 Nota primo, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, cui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

4 Tertio nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

5 Secunda nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

6 Tercium nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

7 Quarta nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

8 Quinta nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

9 Sexta nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

10 Septima nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

11 Octava nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

12 Nona nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

13 Decima nota, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

14 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

15 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

16 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

17 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

18 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

19 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.

20 Unde, quod fatentur etiam, quod Prior Reli-

giotius, qui legat distribuenda, potest nisi
quod si talis est in extrema necessitate constitutus, posset
si accipere, si potest furari. Sic *Cardin.* *Incola*, *Paulus*,
Roifel. *Peralta*, *Mansica* ibid. *Sylva*, testamentum 2, quies 2, dicto 2,
Palacio *Rubius* rubr. de donat. q. 65, num. 42, *Spino* specialis refit.
gloss. 28, numer. 28, & videtur tenere *Padilla* lib. 1, cum quadam,
numer. 22, ff. de legat. 2, ubi dicit posse sibi capere, si maxi-
mum est.